

סרטים

בן השמש והים

הנזכרי (אלנבי, תל אביב; איטליה—צרפת) המשפט של אורסון חלם לא היה זה משפט של קפקא. זה היה משהו אחר. הור של ויסקונטי אינו הור של קאמי, וגם אינו שום דבר אחר.

ביום קיץ לוהט, בעיר הלכנה והחמה אל ג'יר, על שפת הים, כשהשמש חודרת לתוך עיניו, רוצח מרסו (פירוש השם: ים ושמש) במיקרה ערבי שלא היה לו שום סיבה לשנוא אותו.

הוא מועמד למשפט, ובמשפט דנה אותו החברה לא על רצח הערבי, אלא על זה שלא אהב די את אמו, על זה שעישן ב"לחיה שלה, על זה שיום למחרת הכיר את מארי ולקח אותה לסרט.

מרסו הוא זר. הוא לא מרגיש את זה רגשות החברתיים שמרגישים האנשים סביב. אבל לפני התלייה, באחד המונולוגים הספרותיים המוזעים ביותר, מתברר שהוא חי את החיים האמיתיים, את השמש, את הים, את האהבה, ללא כל יופים שהמציאו סביב זה בני האדם.

השמש הממלאת את הספר, החום, הגיבור הנשאר מרוחק מכל מה שקורה לו — לא הועברו לגמרי אל הבד. הסרט הוא סרט ריאליסטי מאוד: רואים את אלג'יר כמו ש"היא, את בית-המשפט על כל פרטיו, והי סיפור של קאמי מאבד בתוך כל זה במידה רבה את משמעותו.

מיתוס ומציאות

אשה נשואה (פאריז, תל אביב; צרפת) אם אתם נורמאליים, אם אתם מתעניינים בעניות של המאה העשרים, אם אתם אוהבים את גודאר, ואם אתם לא אוהבים את גודאר — לכו לראות את אשה נשואה ולא תצטערו על כך.

זהו סיפור על אשה נשואה הבוגדת בי בעלה עם שחקן-יאטרון, ומנהלת איתו יחסים שבועים אינם שונים מיחסייה עם בעלה, אולם סצינות-אהבה, (תני לי להסתכל כל כך. יש לך עור כל-כך אמתי!) אתם סקנדלים (כמה פעמים אמרת לי לא להשתמש במכונת-הגילוח שלי!)

הנושא הוא: המיתוס והמציאות של ה"אשה המודרנית במאה העשרים. האושר של גיבורת הסרט לקוח בדרך כלל ממוד-עות-פירסומת (רק עם חזיות רזות תזכיר בלתי מציגים) ומסרטים אמריקאים, היא נ"לחיה מציגים בפני אורח את הדיור שלי, הם, הנמצאת מחוץ לעיר. יש כאן נוף נהדר, הם אומרים לאורח, "החיים שלך לגמרי אחרים כשאתה יכול לצאת לעיר שממול, כשאתה רוצה, אתה יכול לנשום אחרי, אתה מרגיש שאתה חי. יש לך מרחב", תוך כדי דיבור הם מסתובבים בין כלי-התוכנית שבביתם, ומשקשים בסרטי-סרטי-החריסנה בהפגנת-בעלות, וממשיכים ללא שום הפסקה: "והחיות של הבית עשויה מלבנים, וארבע כיווני-אוויר, ואת הסלחנייה ראתי?"

הם חיים כפולי שמכתיבים להם סוכני מוצרים שונים, והולמים על מה שמציעה להם הפירסומת. מה יש להם שלהם? לא הרבה. זיכרונות לא מעניינים, והוה שאין זמן לחשוב עליו. כי תמיד ממהרים.

גודאר מתאר את זה בוריאציות אינסופיות. בכל השפות האפשריות. בעושר עצום של אמצעים. בכל תמונה כימית, משתתפים שחקנים, פיזיונים, מודעות-פירסומת, סכסס מדובר; וכיון שכל אחד מהאמצעים הללו סותר במידה מסוימת את השני, ומסיף עליו משמעויות, צריך לשים היטב-היטב את הלב לכולם. למשל, תמונה פשוטה-יחסית: הגיבורה (משה מריל — משגעת) שוכבת במיטה ושרה שיר יפה (כל המנגינת גות בסרט על נהדרות) על האהבה החולפת לה כמו הימים. אילו הראה גודאר על הי מסך, בזמן שהיא שרה, נוף סתוי, רחוב גשמוני, עלים בשלכת — זה היה פשוט בבור, הוא בוחר במקום זה לשים על המסך את אצבעות רגליה של הגיבורה, והשיר, ש"יוצא פיתאום מהקשר שלו נשמע מוזר.

והחרוז היצחקי, Amour Jour, מעורר פיתאום גועל-נפש בבנאליות שלו, ושמים פיתאום לה לכך שהמשפט הזה כבר מוזמן איבד את המשמעות שלו.

לפעמים כל האמצעים יחדיו מצטמצמים למעין סיכום: של הגיבורה על רקע מודעת-ענק של פירסומת לחזיות. היא נראית קטנה עד אימה. כאילו טובעת בתוך החזייה. ו"המסך בעמוד 28)

המאבק על בית-הלורדים * השימוש בנשק הנפאלם * הצהרת שרים ושריפת דגלים

במאבק נגד

המתחמד

שום פעולה שלנו כנכנסת לא ריתקה את דימיון הציבור כמו הצעתנו להקים את "מועצת חוקי המדינה", שזכתה בפי העם לכינוי "בית הלורדים". היא נדרשה בערכי-ראיונות, זכתה לשבחים ולהתקפות בעיתונות, הוזכרה בתוכניות-הראיון ושימשה נושא לעמודי-קאריקטורות מצויני של זאב בהארץ (ראה ציוריים).

הסכמה כימטי-כללית זו בציבור מצאה, תחילה, הדרגת כנסת עצמה. צעירי כל המפלגות קיבלו את הרעיון בהתלהבות, וגם בין הקשישים היו לא-מעטים שראו בו דרך נאותה לפרוש מן החיים המדיניים ה"פעילים, מבלי להיעלם מן הבמה הציבורית.

אך בשבוע שעבר החלה הריאקציה. זיקני מפלגת-העבודה, הנאחזים בציפורניהם בקרנות המזבח של הכנסת, פתחו בהתקפה נגדית. עסקנים כמו ישראל קרגמן (67), עקיבא גוברין (66), דבורה נצר (71) ואחד רים התנפלו בשבץ-קצף על יו"ר הקואליציה, ח"כ משה ברעם, על שהעז בכלל להיכנס למשא-ומתן איתי. דיונים סוערים נערכו בתוך המעיי וגם במפלגות האחרות. המאבק רק מתחיל. תוצאותיו החינניות תלויות, במידה רבה, בכושרו של הציבור להגיד את דברו בבירור.

פולמוס עם רק"ח

ב הודשים האחרונים נתקבל בור"דאי הרושם, כי סיעתנו עוסקת אך ורק בענייני בטחון-רוחץ. ואכן, זוהי פעולתנו העיקרית. אנתוני מייצגים בכנסת תוכנית-שלום בורורה ועיקרית, תוכנית-הפד-ראציה של ארץ-ישראל, ועל כן נשמע קולנו בבירור, לעומת קול מפלגות שאין בפיהן אלא גימגום עלוב.

אולם באותה שעה נמשכת פעולתנו בכל שאר השטחים — בהגנה על זכויות-האזרח, במלחמה נגד הכפייה הרחבת, בהתקפה על מישרת המפלגות הישנות. בקיצור: בי מאבק נגד המימסד כמו שהוא.

על כל הדברים האלה דיברנו, למשל, בשבוע שעבר — בארבעת נאומונו מעל דוכן-הכנסת (שוב הרבה יותר מכל ח"כ אחר), בסידרת שאלות והצעותינו לסדר-היום.

כך השמענו את ההתקפה המוחצת ביותר נגד הצעת-החוק, שביקשה להפקיר את כל בתי-הספר הפרטיים בארץ (ובכללם גני-הילדים) לשרירות-גמורה של מישרד-החינוך (ראה מיסגרת). שאר נאומונו באותו שבוע:

● **שער המטבע:** נמנענו מהצבעה על חוק המאריך את הפיקוח על המטבע. הור. הפסוק הקובע של נאומונו: "נידמה לי שאין בבית הזה אדם המציע לבטל לגמרי את הפיקוח על המטבע. הור. אך נראה לי שהבית הזה אינו יכול לקבל את המשך הפיקוח במלוא היקפו, כדבר המובן מאלי... יש לצמצם את הפיקוח על-מנת להביא לביטולו במוצאת הזמן."

(גח"ל, אגב, הצביעה בעד החוק.) ● **מיסים עקיפים:** הצבענו בעד הצעת הממשלה להכניס תיקונים שונים, בעיקרם חיוביים, בגביית המיסים העקיפים (לגבי סחורה שעליה שולם, בטעות, יותר או פחות מדי מס). היגשנו שורה של ה"ס תיגובות, כולן טכניות-מקצועיות, שאינן רוצה לשעמם בהן כאן את הקורא. (בהדאי שיעמשה בהן את קומץ חברי-הכנסת ש נכחו בדין.)

● **י"ם-המלח.** הייתי חבר-הכנסת היחידי שהציע נגד חוק שנועד לשחרר את חברת-האשגל מתשלום תמלוגים לממשלה, בגלל גרעונותיה. הפסוק הקובע של נאומונו: "אני סבור שכל מי שדוגל בכלל במשק ציבור ובמשק ממשלתי — ואני דוגל באופן חלקי במשק ציבורי ובמשק ממשלתי — חייב לעמוד על העיקרון של חברה מממשלתית, וכל מיפגע מממשלת, חייבים להתנהל על פי כללים רגילים של רווח והפסד, של שיקולים מיסחריים."

אגב, באותו דיון נאלצתי לפתוח בכינוח

חריף עם ח"כ תופיק טובי מרק"ח, שדיבר לפני טעון, כי חברת-האשגל מפסידה כסף מפני שהשוקים הקומוניסטיים נסגרו בפניה בעיקבות מלחמת-ששת-הימים.

● **אורי אבנרי:** כאשר אני מקשיב ל"דברי חברי-הכנסת טובי, אני מתחיל לפקפק אם זיכרוני הוא בסדר.

לי היה נימה שהסיבה העיקרית שהביאה למלחמת-ששת-הימים הייתה דווקא חסימת מיצרי-יראן. אילו הייתה חסימת-המיצרים נשאת בתוקפה, היה הדבר פוגע במידה מרענת בחברת-האשגל וסוגר בפניה את כל שוקי המיזרח. אינני יודע אם חברת-האשגל גת הייתה עומדת בכך. אני אישית, והתנועה שאני מייצג, היכרנו בצורך בפעולה צבאית ברעג שנחסמו ה"מיצרים, ואני סבור שזו הייתה הדיעה של רוב שוחרי-השלום במדינה. לכן קצת מוזר לבוא היום ולטעון שה

זורד אבנרי (לפי זאב)

ייצוא של חברת האשגל נפגע על-ידי המילי-חמה — הרי זהו סירוס... תופיק טובי: משדר-הפיתוח מאשר זאת!

● **אורי אבנרי:** ייתכן מאוד שהמצב ה"פוליטי, שנוצר בעיקבות המלחמה, פוגע במדיה מסוימת בחברה, אך להציג את ה"דברים כאילו המלחמה...

● **זיקטור שמיטוב:** הוא התכוון לומר, שסגירת-המיצרים גרמה לכישלון לחברה.

● **אורי אבנרי:** אם לכך הוא התכוון,

אין בינינו ויכוח, אך אם חברי-הכנסת טובי מנסה לטעון בכל הרצינית מעל דוכן זה, שהמלחמה היא שפגעה בחברת-האשגל, כא" אשר כימעט אפשר לומר שחברת-האשגל לא הייתה קיימת אילמלא נפתחו המיצרים מחדש — הרי שזהו סירוס מרושע של מה שקרה באמת, לפני שנה בלבד.

זה מסביר לי איך כותבים ומשכתבים היסטוריה בארצות מסוימות בעולם שאתה חברי-הכנסת טובי, נימנה על אוהדיה, אתה רוצה לשכתב את ההיסטוריה שנה אחת בלבד אחרי המאורעות החרותים בזכרונו בצורה כל-כך חיה!

ככל אותם ויכוחים עמדתי על הנוכחות העלובה במליאה. כך, למשל, בעת ה" ויכוח על חוק החינוך, שארץ יום שלם ר"ה היה מעניין למדי, מניתי בשעה 7.30 בערב, זמן קצר לפני נאומי, 6 (ששה!) נוכחים, מלבד הנואם (ורדיגר) והיו"ר (נבוני):

● **רשימת הנוכחים:** מע"י — 3 מתוך 59 (קרגמן, אזניה, גז), מפ"ם — 1 מתוך 8 (תלמי), אגו"י — 1 מתוך 4 (גרוס), מיקונים חיכה לתורו לנאום. נעדרו לחלו"ט: ט"ן: טיעות גח"ל, המפד"ל, ל"ע, רק"ח, המרכז החופשי, וח"כ בן-גוריון.

סוכר, נאפאלם וזברון

● **השאלות:** שלנו שנועו באותו שבוע היו, בעיקרן, על רקע לא-מדיני. למשל: כמה שילמה הממשלה ל"יצרי-סוכר מקומיים? (850 ל"י הסוף, לעומת 55 דולאר, כולל הובלה ימית, ששיל"מה עבור סוכר שהובאה מחו"ל), עמדת צה"ל על רדינג ד' (העובדות שוב טוש"ט שטו), הצעת ועדת-היעוץ הבינמשרדית לב"טל את חברת החיירות הממשלתית (זה שזע"ל אבל לא בוצע, בגלל התנגדות משרד-התיירות); הצעת אותה ועדה לצמצם את מש"רדי הממשלה ל-15% (נכון, אבל לא בוצע); כמה זכב יש בידי מדינת-ישראל (בשנתי 67 מיליון דולאר); המחסור הצפוי ברופאים (יהיו חסרים 900 רופאים במחצית שנות ה-70); אי-מתן הנחות ברכבת לטסטודנטים של אוניברסיטת באר-שבע (הדבר טודר מאז הגשת השאלות).

השאלות החדשות שהגשנו כללו, בין השאר: התוכנית לסלול כביש שמחמת את עמק-המזלבה בירושלים; מכתבו של אבא אבן לשגריר יארינג; ועוד ועוד.

אך מובן שהשאלות הבטחוניות והפוליטיות שלנו משכו תשומת-לב רבה יותר, כך שאלנו, למשל, את משה דיין אם צה"ל משתמש בנאפאלם, ומתן ההוראות לגבי זה.

● **תשובת משה דיין:** "כלני המשפט הבינלאומי אינם אוסרים שימוש בנפלים נגד אויב"קטים צבאיים. ההוראות (בצה"ל) קובעות כי בעת הצורך מותר להשתמש ב"נשק זה נגד אויב"קטים צבאיים."

(תהאיתי על כך שהשר ביטא את המילה "נאפאלם", במקום "נאפאלם". שאלתי, והוא ענה: "אתה צודק, אבל בסלנג של צה"ל השרש הביטוי נפלאם (ובמלעיל) — אולי בגלל הקלות בביטוי, ואני מבטא זאת כמקובל היום בצה"ל. המונח נאפאלם הוא קיצור של שני מרכיבים כימיים.)

במיסגרת של תשובה לשאלות, ניתן לי לחקור את לוי אשכול ארוכות על מחלת-ההצטרת הסותרות של שרי-הממשלה, בקשר עם הצהרה של דיין, אחרי שענה, כי אלה הן דיעות אישיות בלבד, שאלתי מה הוא חושב לעשות כדי למנוע השמעת "דיעות אישיות" כאלה. אשכול עמד שזה ארוכה על הדוכן, שקוע בהירהורים, השיב לבסוף:

● **ראשיה-ממשלה אשכול:** אילו ידעתי שתתפק בזה שאומר שאני חושב — הייתי אומר: אני חושב. לגבי החלק השני, לפעול — זה קצת יותר קשה. כי אם מביע את דעתו, ואם הוא אומר שזה על דעת עצמו, בזה הוא איננו מתכוון דווקא

החינוך הטוב לשריפת דגלים
בוויכוח על חוק הפיקוח על בתי-הספר הפרטיים, פתח ח"כ אגו"י מנחם פרוש בהתקפת-מחץ עלי ועל ח"כ שולמית אלוני:
מנחם פרוש: ... ותסלח לי חברת-הכנסת אלוני אם אומר לה שבי אותם הוגים (של חניכי בתי-הספר הדתיים) לא תמצא סטודנטים שנתנו מחסה לטועמה ולדעותיו...
אורי אבנרי: וגם לא שורפי דגל המדינה!
מנחם פרוש: לא תמצא שם גם איש כמון!
אורי אבנרי: אבל תמצא שורפי דגל-המדינה בני-ברק!
מנחם פרוש: ההוכחה הנכונה ביותר לחינוך (דתי) זה היא העובדה שאתה וחברת-הכנסת אלוני מתנגדים לו. תדע לך זאת. זה אחד ההישגים הגדולים של החינוך הזה.
אורי אבנרי: כן ירבו.